

Luonnontuoteala tutuksi –tiedotushankkeen vuosiraportti 2010

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-,
liikenne- ja ympäristökeskus
Oulu

30. 03. 2011

Dnro POPELY 3752/PS60-2009

1. Toteuttaja: Oulun 4H-piiri
2. Hankkeen nimi: Luonnontuoteala tutuksi –tiedotushanke, hankenumero 8268
3. Hankkeen yhteenveto vuodelta 2010

Hanke käynnistettiin kesäkuussa, rekrytointi tapahtui elokuussa ja luonnontuoteneuvoja Niina Jortikka aloitti työt lokakuussa. Ensimmäisinä kuukausina keskityttiin työhön orientoitumiseen ja tiedottamiseen sekä erityisesti siihen että esiteltiin hanketta 4H-yhdistyksille ja tutustuttiin alueen 4H-yhdistysten toiminnanjohtajiin ja toimintakulttuuriin. Niina Jortikka tiedotti hankkeesta ja verkostoitui käymällä erilaisissa alan tapahtumissa loppuvuonna 2010. Hanke-esityksen suunnittelu käynnistettiin marraskuussa. Ensimmäiset luonnontuotetapahtumat käynnistyivät joulukuussa 2010.

4. Vuosiraportti

4.1.

a. Ylemmän tason tavoitteet

Hanke on tiedotushanke joka täydentää tietämystä luonnontuotealasta. Hanke lisää nuorten maaseututietoisuutta, erityisesti tietoa luonnontuotealasta, alan yrityksistä sekä koulutus- ja työmahdollisuuksista. Tiedotushanke hyödyttää myös alan yrittäjiä, opettajia, toimijoita ja median ja Internetin kautta suurempaa yleisöä erityisesti kasvaneena tietoutena luonnontuotteista ja niiden mahdollisuuksista.

b. Hankkeen tavoitteet

Tavoitteena on saada aikaan luonnontuoteosaajien verkosto ja vakiinnuttaa luonnontuotetiimien toiminta osaksi alan tiedotustoimintaa. Tiimien työn tueksi kootaan luonnontuotealalta olemassa olevaa tiedotusmateriaalia toimintapaketeiksi. Tiimit ja koulut organisoiivat hankkeen johdolla luonnontuotealasta kertovan tiedotuskampanjan. Lapset ja nuoret saavat tietoa ja elämyksiä luonnontuotealasta teemapäivien, luontoretkien, yritysvierailujen ja kilpailujen sekä tempausten muodossa.

4.2.

c. Toimenpiteet

Hankkeen aloitus ja rekrytointi

Luonnontuoteala tutuksi -tiedotushanke käynnistyi 1.6. 2010 Oulun 4H-piirissä. Hankkeen rekrytointi suoritettiin elokuussa, kun luonnontuoteneuvojan työpaikka julistettiin avoimeksi ja siitä tiedotettiin työvoimahallinnon sivuilla sekä 4H-piirin omilla sivuilla. Hakemuksia tuli yhteensä 34 kappaletta, joiden pohjalta kutsuttiin 4 henkilöä haastatteluun. Hankkeeseen palkattiin luonnontuoteneuvoja Niina Jortikka, joka on koulutukseltaan puutarhuri ja ympäristösuunnittelija (AMK) ja toiminut aikaisemmin mm. Luonto-Liiton piirisihteerinä sekä erilaisissa tehtävissä tapahtuma-alalla.

Toimitilat ja laitehankinnat

Niina Jortikan työtila on Oulun 4H-piirin toimistolla, Uusikatu 57-59, as. 207, 90100 Oulu. Hankesuunnitelman mukaisesti työntekijälle hankittiin syksyllä tietokone ja puhelin. Hankkeelle anottiin loppuvuonna lupa myös kamerahankintaan. Kameraksi valikoitui asiantuntijakeskustelujen perusteella Canon Powershot S90 jonka lähikuvaus- ja hämäräkuvausominaisuudet (soveltuvuus lasten ja nuorten luontotapahtumien kuvaukseen) ovat erinomaiset. Kamera hankittiin tammikuussa 2011.

Orientoituminen

Niina Jortikka aloitti työt syyskuussa käymällä Lahdessa 4H-metsätoimijoiden vuosittaisessa tapaamisessa ja Kasvatus metsässä -foorumissa Sibelius-talolla. Metsätoimijoiden tapaaminen perehdytti 4H-organisaation metsätoimintaan ja erilaisiin toimintamuotoihin. Kasvatus metsässä -foorumin asiantuntijapuheenvuoroista kävi hyvin ilmi kuinka paljon on tarvetta lasten ja nuorten laji- ja luonto-osaamisen kehittämiseksi. Lisäksi Jortikka osallistui foorumissa kahteen työpajaan joiden aiheina olivat metsän mytologia ja kaarnavenheet. Lisäksi syyskuussa oli ensimmäinen ohjausryhmän kokous ja ELY-keskuksen aloituspalaveri hankkeen käytännöistä ja raportoinnista.

Viestintä

Hankkeen aloituksesta tiedotettiin lokakuussa. Medialle, metsäalan toimijoille (Metsäkeskus, metsänhoitoyhdistykset, hankkeet), yhteistyökumppaneille ja 4H-organisaatiolle lähetettiin lehdistötiedote. Hankkeesta julkaistiin kaksi artikkelia Uutispuuron www-sivuilla ja lehtiartikkeli Kalajokilaaksossa. Hanke järjesti marraskuussa hankkeen tiedotustilaisuuden ja avoimet ovet, jonne kutsuttiin yhteistyökumppaneita ja yhdistysväkeä. Paikalla kävi 11 henkilöä, joille esiteltiin hanketta.

Lisäksi hankkeesta tiedotettiin henkilökohtaisesti palaverin tai puhelun muodossa muiden muassa seuraaville yhteistyötahoille:

ProAgrian Taimi Mahosenaho, Maaseudun Sivistysliiton Sanna Keskinen ja Uutispuuro -hanke, Stora Enson Tapani Vainionpää, Arktiset Aromit Simo Moisio, Eerikin Puttiikin Erkki Pernu, Luttu Oy:n Jaakko Luttu, Sienestä Oy:n Pasi Laurila, Lignell&Piispasen Harri Nylund, Vogelini Kaija Elo ja Bioforce AG:n Andreas Ryser.

Tiedotuksellinen yhteistyö ja verkostoituminen

Niina Jortikka kävi esittelemässä luonnontuotehanketta Uutispuuro-hankkeen Sanna Keskiselle. Keskustelun pohjalta julkaistiin haastattelu Uutispuuron www-sivuilla ja sovittiin tulevasta tiedotuksellisesta yhteistyöstä. Luonnontuotehanke tiedottaa säännöllisesti Uutispuuron suuntaan, kesällä kutsutaan Uutispuuron kesäradio luonnontuotetapahtumiin ja syksyllä tehdään yhteistyötä Uutispuuron organisoiman lähiruokafoorumin merkeissä.

Niina Jortikka on käynyt alan tapahtumissa esittelemässä hanketta, kuulemassa ajankohtaista luonnontuoteasiaa ja verkostoitumassa. Tapahtumia ovat olleet:

* Lokakuussa Luonnontuotepäivät Joensuussa, 4H-toimihenkilöpäivät Virpiniemessä ja SOOL-seminaari yliopistolla (SOOL = Suomen opettajaksi opiskelevien liitto)

* Marraskuussa Marjapäivät Rovaniemellä, Oppilaitosyhteistyöseminaari yliopistolla ja Mobiilihankkeen yhteistyökumppaneiden kartoitus- ja suunnittelupalaveri Metsäkeskuksella

*Joulukuussa metsäalan Metsä puhuu –tiedotushankkeen esittelytilaisuus Lasaretissa

Tiedotusmateriaali, esite

Esitteen teko käynnistettiin marraskuussa ideoimalla esitteen runko ja hankkimalla siihen sopivat valokuvat (valokuvaaja Pekka Helo, Metsäkeskus PP ja Bioforce AG). Sen jälkeen pyydettiin tarjoukset yhteensä 9 eri yritykseltä, vastaukset saatiin 5 toimijalta. Valinnassa päädyttiin edullisimpaan tarjoukseen (mainostoimisto Amounda). Esite valmistui joulukuussa 2010. Kuudelta eri painotaloilta kysyttiin tarjoukset ja valinta osui lähinnä olevaan ja halvimpaan Painotaloon josta tilattiin 1000 kpl erä esitteitä joulukuussa 2010 (valmistuminen tammikuussa 2010).

Tiedotusmateriaali, hankkeen nettisivujen kehittäminen

Hankkeen nettisivuilla tiedotetaan hankkeen etenemisestä ja etsitään toteuttajia luonnontuotealan tapahtumille. Lisäksi nettisivuille tullaan kokoamaan toimintapaketteja eri teemoista kuten:

*Tienestiä luonnosta eli tietoa marjoista, sienistä ja muista keruutuotteista

*Luonnontuotteet kotitaloudessa

*Luonnontuotteet askartelussa ja ympäristötaiteessa

*Yritysvierailut luonnontuotealan yrityksissä

*Luontopäivä

Nettisivujen kehittäminen on aloitettu vuonna 2010 ja työtä jatketaan keväällä 2010.

Tilanne 4H-yhdistyksissä

Luonnontuotetapahtumia tehdään kouluyhteistyönä 4H-yhdistysten ja luonnontuotetiimien kautta. Niina Jortikka on kiertänyt yhdistyksiä, vuoden 2010 aikana on käyty yhteensä 21 yhdistyksessä. Ensimmäisellä käyntikerralla on tutustuttu yhdistykseen, esitelty hanketta sekä pohdittu kyseiselle yhdistykselle ja paikkakunnalle sopivia toimintatapoja sekä kartoitettu metsä- ja luonnontuotetiimin tilannetta. Eri yhdistykset toimivat hyvinkin erilaiselta pohjalta johtuen toiminnanjohtajien koulutustaustoista, kokemuksesta ja yhdistyksen vakiintuneista toimintatavoista.

Viimeistään toisella käynnillä käynnistetään luonnontuotetapahtumien suunnittelu ja selkeytetään luonnontuotetiimin kokoonpano. Tavoitteena on saada kevätkaudelle 2011 kaikkiin yhdistyksiin toimiva metsä- ja luonnontuotetiimi sekä ensimmäinen/ensimmäiset luonnontuotetapahtuma(t).

Tilanne loppuvuonna 2010 tehdyn tutustumiskäynnin / toimistopalaverin jälkeen yhdistyksissä:

Haapajärvellä on käyty esittelemässä hanketta, luonnontuoteneuvontaa on tulossa. Haapajärvi on potentiaalinen testausalue Arktisten Aromien ja 4H kehittämille sienirasteille, koska toiminnanjohtajalla on sieniosaamista ja kiinnostusta.

Kärsämäellä ja Pyhäjärvellä on käyty esittelemässä hanketta ja ideoitu potentiaalisia tapahtumia. Yhdistysten toimesta on tehty yläkoululaisten luonnontuotetiedotuspäivä Kiuruvedelle ja askarreltu luonnonmateriaaleista sekä käyty luontorastirata esikoululaisten kanssa. Pyhäjärven kanssa on käyty keskusteluja villiyrттisalaattitempauksista, luonnon monipuolisten keruutuotteiden hyödyntämisestä askartelumateriaaleina, jopa mahdollisista ympäristötaitetapahtumista.

Nivalaan on sovittu loppukevääksi luontopäivä, johon yhdistetään luonnontuoteasian lisäksi lintu- ja eräasiaa. Paikallisia luontoguruja on kysytty mukaan tapahtumaan.

Ylivieskassa on esitelty hanketta, erityisesti sienitiedotukseen toivotaan tukea hankkeen taholta.

Vihannissa on esitelty hanketta ja ideoitu toimintoja, perinteiseen eräpäivään voisi yhdistää luonnontuoteasiaa (toteutus huhti-toukokuussa).

Merijärvellä on esitelty hanketta, alueella on luonnontuotteista kiinnostunut toiminnanjohtaja, lisäksi alueella on luonnontuoteosaamista sieni- ja kotitalouspuolella.

Oulaisissa on esitelty hanketta ja käynnistetty lapsille suunnatun kokkauskisan ideointi.

Tyrnävällä ja Lumijoella on esitelty hanketta ja ideoitu retkiä lapsille ja nuorille. Lapsille retkikohteeksi soveltuisi erityisen hyvin Liminganlahden luontokeskus maaliskuusta alkaen. Nuorille on selvitelty yritysvierailuja ja keskusteluja käyty seuraavien tahojen kanssa: Eerikin puttiikki, Lettojärven lööki ja vattu, Tyrnitiila, Shaman Spirits marjalikööri tehdas. Lisäksi alueella vaikuttaa Ritva Myllylä-Perho, jolla on osaamista luontotaiteen, askartelun ja lankojen kasvivärväämisen saralla.

Oulussa on esitelty hanketta ja kartoitettu mahdollisia toimintamuotoja sekä sovittu palata asiaan alkuvuodesta.

Kempeleessä on esitelty hanketta ja ideoitu tapahtumia; toiminnanjohtaja ehdotti valokuvauskisaa esimerkiksi kesäloman ajaksi, ”Miten lapset kokevat luonnon”. Lisäksi toiminnanjohtajalta löytyy villiyrттiosaamista.

Muhoksella on toteutettu eräpäivä 4H ja partion kanssa yhteistyössä, keväälle on ideoitu luontoretkiä.

Haukiputaalla on esitelty hanketta ja kartoitettu potentiaalisia yhteistyökumppaneita. Retkiesimerkkinä on pohdittu retkeä Pilpasuolle. Yhteistyökumppaneita voisivat olla mm. nuorisotoimen Simo Kivari, ja koulupuolelta Liisa Siitonen.

Kiiminkiin ja Ylikiiminkiin kehitetään luontopäivä ”sapluuna” Koitelinkoskelle yhteistyössä eri toimijoiden kanssa – luontopäivään pyydetään mukaan esim. jatkojalostajia, taiteilijoita, yrityksen edustajia esim. kertomaan koskenlaskusta tms.

Ylikiimingin (kuuluu Oulun alueen 4H-yhdistykseen) kanssa voitaisiin lisäksi kehittää tiedotusta esimerkiksi erikoiskeruutuotteiden neuvonta ja tienestitiedotus, potentiaalinen yhteistyökumppani myös Calendan yritt.

Yli-Iissä pohdittiin mahdollisuuksia järjestää 4H-harjoittelija kuntaan, kouluille tai nuorisotiloihin esim. 2vk ajaksi, työtehtävinä esimerkiksi sieninäyttelyitä, luonnontuotteiden vastaanottoa ja neuvontaa. Nuorisolle voisi myös tiedottaa ja nuoret voisivat itse myydä torilla luonnontuotteita suoraan kuluttajille tms.

Siikalatva Piippolassa on esitelty hanketta, pohdittu yhteistyökumppaneita ja mietitty luontoretkille tai luontopäiville sopivia toteutuspaikkoja.

Pyhännällä on esitelty hanketta ja pohdittu Ahvenjärven retkeilyaluetta puitteiltaan sopivaksi toteutuspaikaksi.

Alavieskassa on esitelty hanketta ja tutustuttu yhdistyksen toimintaan ja toimitiloihin.

Pyhäjoella on esitelty hanketta ja tutustuttu yhdistyksen toimintaan ja myymälään.

Rannikolla (Raahe) on esitelty hanketta ja tutustuttu yhdistyksen toimintaan.

d. Aikataulut

Lokakuu: Orientoituminen, perehtyminen ja tiedottaminen

Marraskuu: Tiedotusmateriaalin suunnittelu ja yhdistysten kiertäminen

Joulukuu: Yhdistyskierrokset jatkuvat, luonnontuotetapahtumat käynnistyvät

e. Resurssit

Resurssit hankkeen toteuttamiseen ovat yleisellä tasolla tarkasteltuna hyvät. Työtilat ja laitteet ovat hankkeen tarpeisiin soveltuvat ja asianmukaiset. Luonnontuoteneuvoja Niina Jortikan opinnoissa ja aiemmissa töissä hankkima tietotaito antaa hyvän pohjan hankkeen koordinointiin. Yhteistyössä ja taustalla toimivat esimies, ohjausryhmä, yhteistyökumppanit ja sidosryhmät. Niina Jortikka on perehdytetty tehtäviinsä perusteellisesti vuoden 2010 aikana.

f. Toteutuksen organisaatio

Luonnontuoteala tutuksi –tiedotushanketta hallinnoi Oulun 4H-piiri asiantuntija-apunaan hankkeen ohjausryhmä. Oulun 4H-piirin johtaja Maria Isolahti toimii luonnontuoteneuvoja Niina Jortikan esimiehenä, ohjausryhmän puheenjohtaja Rita Porkka on myös vastannut käytännön hankekysymyksiin. Niina Jortikka tekee hankkeelle täyttä työaika, lisäksi johtaja Maria Isolahti on käyttänyt työaika hankkeelle (tuntikirjanpito).

Luonnontuotetapahtumat järjestetään 4H-yhdistysten toimesta, niinpä toteuttajatahona ovat 4H-yhdistysten toiminnanjohtajat yhteistyössä koulujen opettajien kanssa.

Luonnontuoteneuvoja Niina Jortikka vastaa hankkeen käytännön toimista, toiminnanjohtajien ohjauksesta ja avustamisesta luonnontuotetapahtumissa sekä raportoinnista.

g. Kustannukset ja rahoitus

Vuoden 2010 aikana on haettu yksityisrahoitusosuutta yhteistyökumppaneilta. Rahoitusta on saatu Lignell&Piispaselta 1500 euron vuosittainen summa yhteensä kolmena vuonna, josta ensimmäinen erä laskutetaan vuonna 2011. Rahoituksen hakemista jatketaan vuoden 2011 aikana.

h. Raportointi ja seuranta

Hankkeen toteutumista on seurattu Oulun 4H-piirin johtaja Maria Isolahden toimesta joulukuusta lähtien joka toinen maanantai käytävissä viikkopalaverissa. Lisäksi ohjausryhmän puheenjohtaja Rita Porkan kanssa on käyty hankkeen käytäntöihin liittyviä keskusteluja puhelimitse ja sähköpostitse.

Ohjausryhmä kokoontui ja järjestäytyi syyskuussa 2010 ja kävi läpi toimintasuunnitelmaa. Puheenjohtajaksi valittiin Rita Porkka. Seuraava ohjausryhmän kokous sovittiin 17.2.2011.

i. Toteutusolehtukset ja riskit

Toteutusolehtuksina hankkeella on tietty määrä tapahtumia ja riskinä että tavoitteita ei saavuteta. Myöhäisen rekrytoinnin ja Niina Jortikan edellisen työn esteiden vuoksi (määräaikainen työsopimus syyskuun 2010 loppuun) työt käynnistyivät täysipainoisesti vasta lokakuussa 2010 jolloin syksyn maastokauden kouluyhteistyö oli jo yhdistysten toimesta suunniteltu.

4.3. Yhteistyökumppanit

Potentiaalisia yhteistyökumppaneita lasten ja nuorten yritysvierailuja varten on kartoitettu Pohjois-Pohjanmaan alueella. Osalle luonnontuotealan toimijoista elinkeino on sivuelinkeino eikä valmiuksia vierailijaryhmien vastaanottamiselle sesongin ulkopuolella ole. Lisäksi pienimmille yrityksille loppuvuosi voi olla joulusesongin takia niin kiireistä aikaa että tämä asettaa omat haasteensa.

Potentiaalisia yhteistyökumppaneita yritysvierailukohteiksi:

*Luttu Oy on valmis ottamaan vierailijoita myymälätiloihinsa Tuirassa

*Sienestä Oy:n kanssa pohditaan yhteistyömuotoja kevästä 2011 alkaen

*Eerikin Puttiikki on valmis ottamaan vierailijoita kevästä 2011 alkaen

*Lignell&Piispanen yritysvierailua ja mesimarjainfoa selvitetään ja toivotaan toteutettavaksi keväällä 2011

Metsä puhuu -hanke eli metsäalan tiedotushanke on kutsuttu Niina Jortikan toimesta esittäytymään Oulun perhemetsäpäiville elokuussa 2011.

4.4. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Hanke on järjestänyt vuonna 2010 yhteensä neljä omaa tapahtumaa, tiedottanut ja verkostoitunut sekä perustanut nettisivut.

Omat tapahtumat ovat:

1. Hanketiedotus Virpiniemen toimihenkilöpäivillä 12.-13.10. 2010, 24 osallistujaa

Hanke esiteltiin 4H-yhdistysten toiminnanjohtajille lokakuussa toimihenkilöpäivillä. Niina Jortikka tutustui yhdistysväkeen ja käynnisti yhdistysvierailujen aikataulutuksen.

2. Hanketiedotus ja toimiston avoimet ovet 4.11.2010, 11 osallistujaa

hanketiedotustilaisuuteen toimiston avoimille oville kutsuttiin laajasti yhteistyökumppaneita ja yhdistysväkeä. Yhteensä 11 henkilöä kävi kahvilla tutustumassa hankkeeseen ja keskustelemassa mahdollisista yhteistyökuvioista.

3. Eskarien metsä- ja luonnontuotetiedotuspäivä Pyhäjärvellä Ikosen koululla 7.12. klo 9-13

Kärsämäen ja Pyhäjärven yhdistysten yhteisesti toteuttamassa päivässä esikoululaiset kiersivät ulkona luontorastit joiden aiheita olivat mm. jokamiehenoikeudet, luonnonsuojelu, hyötykasvit, eläimet. Rastiradan jälkeen askarrettiin luonnonmateriaaleista kuusen koristeet. Lapset tekivät pienissä ryhmissä ohjauksessa kuusenkoriasteiksi käpytonttuja sekä jyväntonttuja. Lapsille annettiin kuitenkin vapaat kädet käyttää luovuutta tonttujen valmistamisessa.

Ohjaajat toivat kaikki askartelussa tarvittavat tarvikkeet sekä välineet mukaan (lista tarvikkeista: ompelu- ja villalankaa, silmiä, helmiä, naavaa, käpyjä, piipunrassia, oksia, jyviä, sukkaa, liimaa, saksia, kyniä, paperia, huopaa, villaa, kankaita, piirustuspaperia, talouspaperia) osa tarvikkeista tuli meidän 4H-yhdistyksen varastoista ja osa ostettiin tätä tilaisuutta varten (kuitit).

Osallistujat:

*Kärsämäen Frosteruksen koulun 24 esikoululaista (12 tyttöä ja 12 poikaa) ja 5 ohjaajaa/opettajaa.

*Pyhäjärven Ikosen koulun esikoululaiset, yht. 34 lasta (16 poikaa ja 18 tyttöä) ja 11 aikuista.

4. Yläkoulun metsä- ja luonnontuotetiedotus päivä Kiuruvedellä Yrityspuisto Leivosessa 8.12.2010 klo 9-15

Kärsämäen ja Pyhäjärven yhdistysten yhteisesti toteuttamassa päivässä Pyhäjärven Salmen koulun 8-luokkalaiset kävivät tutustumassa Kiuruveden yrityspuistoon.

Toini Kumpulainen puhui luonnontuotteista ja kertoi keräyksestä, käsittelystä, mitä kerätään, koska kerätään jne.

Henri Huttunen kertoi mitä tarkoittaa lähiruoka, esitteli lähiruuan merkitystä ja miten lähiruoka periaate toteutuu Ylä-Savon alueella.

Juhani Väyrynen kertoi kalastuksesta sekä kalan jatkojalostuksesta, sekä esitteli tuotantotilat.

Osallistujat: Pyhäjärven Salmen koulun 8-luokan oppilaita 8 tyttöä ja 10 poikaa, yht. 18 henkilöä sekä 2 opettajaa ja yhdistyksen puolelta 2 henkilöä.

Nettisivut

löytyvät osoitteesta <http://oulun4h-piiri.4h.fi/luonnontuoteala-tutuksi/> ja sivuilla

*kilpailutetaan luonnontuotetapahtumat

*tiedotetaan hankkeesta

*annetaan yhdistyksille vinkkejä luonnontuotetapahtumien järjestämiseen:

<http://oulun4h-piiri.4h.fi/luonnontuoteala-tutuksi/ideoita-luonnontuotetapahtumiin/>

5. Allekirjoitus ja päiväys

Vuosiraportti on käsitelty ohjausryhmän kokouksessa 17.2.2011

Oulussa

8.3.2011 Niina Jortikka

Luonnontuoteneuvoja Niina Jortikka